

Är kränkningar av mänskliga rättigheter en oundgänglig del av KSSE-processen?

Av Martin Scheinin

I juli-augusti 1985 firades tioårsjubileet av konferensen för säkerhet och samarbete i Europa (KSSE) med ett jubileumsmöte i Helsingfors på utrikesminister-nivå. Liksom under förberedelserna inför själva KSSE-konferensen år 1975 höjde polismyndigheterna sin röst och krävde permanent lagstiftning som skulle trygga säkerheten för utländska delegationer och förhindra terrorism.¹⁾ Och liksom år 1975 lyssnade de politiska beslutsfattarna till polisen så långt att en temporär lag skraddarsyddes för jubileumsmötets säkerhetsåtgärder.²⁾

Det är helt naturligt att det behövs speciella säkerhetsåtgärder, när viktiga internationella möten anordnas i dagens värld. Men det problematiska är att den finska lagstiftningen har betytt ökade maktbefogenheter till polisen samt allvarliga kränkningar av medborgerliga och mänskliga rättigheter. De finska erfarenheterna väcker frågan om det finns andra möjligheter att trygga säkerheten för utländska delegationer.

Det finländska grundrättssystemet

Finlands grundlagar är gamla och ålderdomliga.³⁾ Grundrättigheterna regleras i regeringsformens II kapitel. Varken kapitlets förteckning över grundrättigheter, grad av precision eller formulering av rättsverkningar fyller de krav som bör ställas på en modern statsförfattning.

I Finland har grundrättighetsstadgandena främst betydelse i samband med lagstiftningsprocessen. Framförallt riksdagens grundlagsutskott övervakar den nya lagstiftningens förenlighet med grundrättigheterna. Detta innebär dock ingalunda att det är omöjligt att i Finland stifta lagar som kränker grundrättigheterna. Det unika finska systemet för undantagslagar innebär att ett lagförslag som till någon del konstateras strida mot grundlag i allmänhet inte ändras. Konflikten löses genom att man godkänner lagförslaget i enlighet med samma försvårade lagstiftningsordning genom vilken man kan ändra själva grundlagen. Förfarandet med undantagslagar tenderar att ha den funktionen att frågor

om skydd av grundrättigheter transformeras till enkla aritmetiska frågor om vilken majoritet ett visst lagförslag kräver i riksdagen.

I samband med stiftandet av den lagstiftning som gett myndigheterna säkerhetsfullmakter för KSSE-mötena har det inte rått någon tvekan om att lagstiftningen kränker vissa medborgerliga rättigheter som grundlagen garanterar. Frågan har endast gällt huruvida man med hänsyn till lagförslagens »legitima« syftemål kan uppmobilisera den 5/6 majoritet i riksdagen som krävs för ändring av grundlag vid en och samma riksdag.⁴⁾

I Finland har förvaltningsmyndigheter och domstolar i allmänhet varit ovilliga att i sina avgöranden direkt stöda sig på grundrättighetsstadgandena i regeringsformen. Motsvarande inställning är än tydligare då det gäller internationella människorättsdokument, vilka myndigheter och domstolar aldrig utnyttjar som angiven källa i beslut och avgöranden. I ett visst hänseende är dock rättskraften hos en konvention om mänskliga rättigheter som folkrättsligt är bindande för Finland större än rättskraften hos grundrättighetsstadgandena i Finlands egen konstitution: Det är inte tillåtet att ens i grundlagsordning stifta lag, som står i strid med konventioner om mänskliga rättigheter.⁵⁾

Trenden i riksdagens grundlagsutskotts arbete har under senare tid varit att man fäst ökad uppmärksamhet vid grundrättigheternas materiella innehåll i stället för att ensidigt koncentrera sig på den formella frågan om den »rätta« lagstiftningsordningen.⁶⁾ Denna utveckling kan enligt författarens uppfattning främjas genom att man beaktar internationella dokument om mänskliga rättigheter samt de i dem garanterade rättigheterna.

Vid tillkomsten av KSSE-skyddslagen av år 1985 noterade man under riksdagsbehandlingen att Finland efter stiftandet av den tidigare skyddslagen (1975) hade ratificerat FN:s konvention om medborgar- och politiska rättigheter.⁷⁾ Man kan med fog hävda att artiklarna 9 och 17 uppställer hinder för att ens i grundlagsordning stifta en skyddslag med det innehåll regeringen föreslog.⁸⁾ Grundlagsutskottet behandlade dock inte denna fråga i sitt utlåtande.

KSSE-skyddslagen kan anses kränka åtminstone vissa av regeringsformens grundrättigheter, nämligen stadgandena om personlig frihet och integritet (RF 6 §), skyddet för hemfrid (RF 11 §) och brevhemlighet (RF 12 §). Också grundlagsutskottet hänvisade i sina utlåtanden till dessa tre grundrättighetsstadganden (GrUU 8/1985 rd.). I folkdemokraternas reservation till lagutskottets betänkande hävdades, att det enligt lagen vore möjligt att genom beslut av en häktningsberättigad polisman ingripa även i rörelsefriheten (RF 7 §) och eventuellt också i församlingsfriheten och därigenom i yttrandefriheten (RF 10 §).⁹⁾

Maktbefogenheter i annan lagstiftning

Före slutkonferensen av det tredje skedet av KSSE år 1975 ansåg framförallt

polismyndigheterna att det var nödvändigt att stifta en särskild säkerhetslag. I motiveringarna till lagförslaget år 1985 refererar man dåtida säkerhetsarrangemang, men man låter helt bli att nämna, att man aldrig utfärdade någon tillämpningsförfordning för den tidigare lagen och att alla säkerhetsarrangemang sålunda byggde på annan lagstiftning.¹⁰⁾

I Finland gäller flera permanenta lagar som erbjuder polismyndigheterna olika möjligheter att garantera säkerheten för diplomater, vilka deltar i internationella möten som organiseras inom landet. Befogenheter motsvarande dem som stadgas i KSSE-skyddslagen erbjuder bl.a. konferenslagen¹¹⁾, polislagen¹²⁾, lagen om allmänna sammankomster¹³⁾ och utlänningslagen¹⁴⁾.

Lagstiftningsprocessen

KSSE-skyddslagen av år 1985 syftar till preventiva åtgärder i stället för represiva. Lagens tillämpning förutsätter inte, att det har skett ett brott eller att en brottslig handling har planerats. Det är tillräckligt att omständigheterna är sådana, att »risk« för brottsliga handlingar föreligger.¹⁵⁾

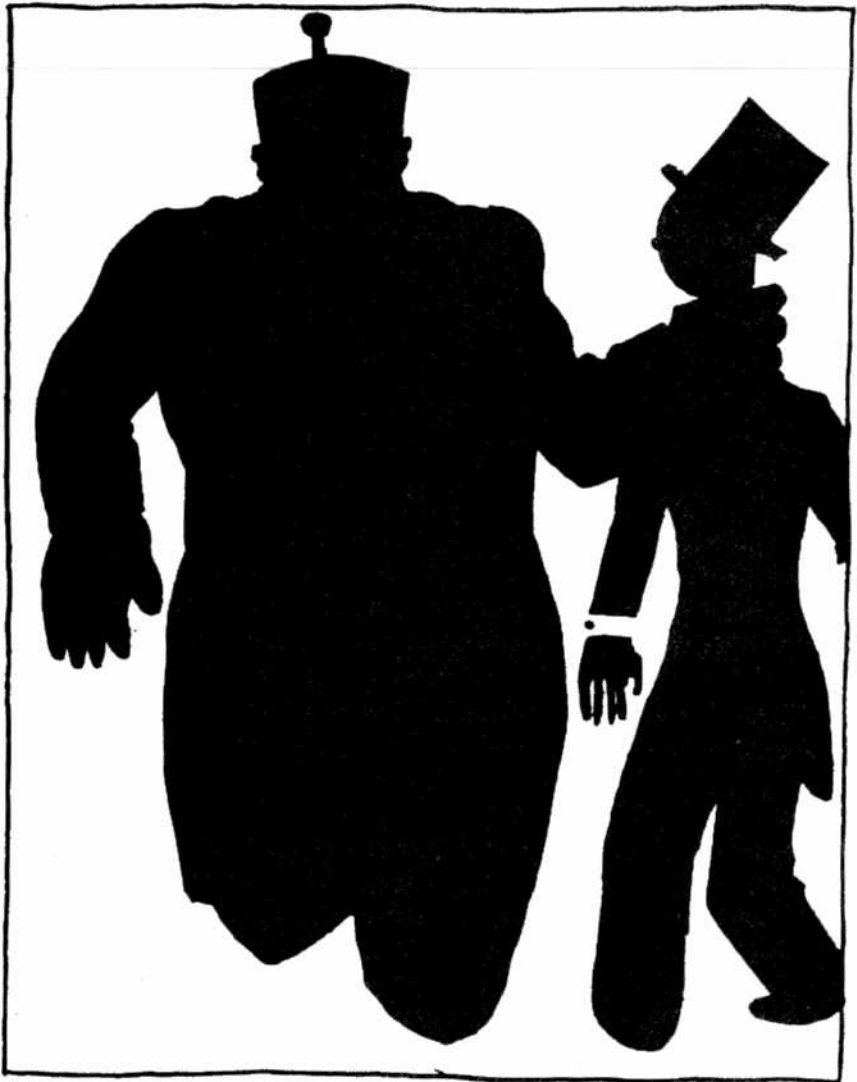
Medlet genom vilket nämnda mål förverkligas är ökade befogenheter för polisen, vilket samtidigt innebär att medborgerliga och mänskliga rättigheter inskränks.¹⁶⁾

Fastän lagen klart stiftades för KSSE:s 10-årsjubileumsmöte är den både till namnet och innehållet en allmän lag, vars tillämpning endast begränsades av att den var i kraft en viss tid. Lagen gällde lika fullt i Helsingfors centrum där mötet hölls som tusen kilometer därifrån i Utsjoki, Finlands nordligaste spets.

Enligt lagen kan statsrådet (eller för högst 14 dygn också inrikesministeriet) besluta om att lagen utnyttjas (6 § 1 mom.). I brådskande fall kan emellertid förordning om användande av säkerhetsåtgärder utfärdas av varje häktningsberättigad polisman (6 § 3 mom.). I samband med KSSE-mötet år 1975 fattade man inget allmänt beslut om att utnyttja den dåvarande lagen, vilket innebär att en generell lag kunde tillämpas endast genom beslut av polisman.

Under riksdagsbehandlingen riktade man skarp kritik mot lagförslaget bl.a. från statsförfattningsjuristernas sida. Kritiken kommer till synes i grundlagsutskottets utlåtande, där man bl.a. konstaterar: »Utskottet framhåller ... att såvida likartade lagförslag om specialbefogenheter för polisen framgent avläts med tanke på andra enstaka situationer bör förutsättningarna för utnyttjandet av befogenheterna individualiseras exakt och befogenheterna avgränsas så att medborgarnas grundrättigheter beaktas... Enligt utskottets mening kan det inte komma i fråga att stifta en permanent, generell skyddsfullmaktslag som är likadan som den nu behandlade.«¹⁷⁾

Under lagutskottets behandling förkortades den tid lagen, som stiftades för ett tredagarsmöte, var i kraft från två och en halv månad till en och en halv.

»Är kränkningar av mänskliga rättigheter
en oundgänglig del av KSSE-processen?«

Endast representanterna för DFFF (folkdemokrater och kommunister) föreslog ändringar i lagförslaget.¹⁸⁾ Vid riksdagens plenum förkastades DFFF:s ändringsförslag¹⁹⁾, varefter lagen godkändes nästan enhälligt.²⁰⁾

Lagens tillämpning

I motsats till vad som var fallet vid KSSE-mötet år 1975 utfärdade statsrådet för jubileumsmötet en allmän tillämpningsbestämmelse rörande skyddslagen.²¹⁾ Bestämmelsen var till sitt innehåll allmän och innehöll i själva verket inga bestämmelser, som inte redan från början kunde ha intagits i lagen.

Statsrådets beslut innehöll en princip enligt vilken man i första hand borde stöda sig på andra bestämmelser än KSSE-skyddslagen (2 §). Sålunda baserade polisen de åtgärder man vidtog på själva konferensområdet på konferenslagen och inte på skyddslagen. För de tillfällen då man blev tvungen att tillämpa skyddslagen utarbetade polismyndigheterna en särskild blankett, vilken paradoxalt nog trots lagarnas innehållsliga differenser även nyttjades i de fall konferenslagen tillämpades.²²⁾

KSSE-skyddslagen av år 1985 tillämpades sammanlagt 21 gånger. Alla anmälningar om tillämpning gjordes av Helsingfors polisinspektion och de fördelade sig enligt den sammanställning inspektionen har gjort enligt följande (antalet gånger inom parentes): stängning av fönster (8), kontroll av motorfordon (6), avbrott av byggnads- och reparationsarbeten (5), partiell stängning av museiutrymmen (1), olovlig vistelse på förbjudet område (1).²³⁾

De ifyllda blanketterna ger vid handen, att flera av tillämpningsfallen på sätt eller annat var diskutabla. I sju fall baserade sig åtgärden endast på punkten »annan åtgärd« som inte har något stöd i själva lagen. En del av situationerna var sådana, att det allmänna tillämpningskriteriet för lagen (risk för brottsliga handlingar) inte förelåg, utan åtgärden vidtogs för att öka trivseln bland gästerna. Åtminstone tre av fallen, vilka gällde avbrytande av byggnads- och reparationsverksamhet, hör hit.

De sex fall där polisen för bombfarans skull granskade bilar, vilka parkerats framför de utländska delegationernas inkvarteringslokaler, betecknas som klart baserade på skyddslagen. Motiverad förefaller även polisåtgärden genom vilken man avlägsnade från platsen en i ett hotell tillfälligt anställd utlänning, som hade påträffats i de utrymmen där en utländsk delegation var inkvarterad. Författarens utbildning är inte tillräcklig för ett ställningstagande i frågan hurvida de öppna fönstren vid de centrala färdvägarna till konferensplatsen innebär en säkerhetsrisk av den allvarlighetsgrad, att det var motiverat att stänga fönstren med stöd av lagen. En del av fönsterstängningsåtgärderna hade i varje fall klassificerats som »annan åtgärd«, vilken inte baserade sig på lagen.

Sammanfattningsvis kan angående KSSE-lagens tillämpningssituationer kon-

stateras, att den generella lagen gavs ett extensivt tillämpningsområde och att man i vissa fall gick längre än lagen tillät. De åtgärder, vilka kan anses motiverade, kunde väl ha antingen baserats på annan lagstiftning eller förutsetts och grundats på en betydligt mer exakt formulerad lag. En dylik lag skulle endast i ringa grad ha behövt utöka polisens verksamhetsbefogenheter och likaså skulle den endast i obetydlig grad eller inte alls ha inkräktat på medborgerliga och mänskliga rättigheter.

Tillämpningen av konferenslagen var uppenbart felaktig. Polisen baserade åtgärderna på själva mötesplatsen (Finlandia-huset och dess direkta omgivning) på konferenslagen. Fastän konferenslagen ger polisen endast vissa verksamhetsbefogenheter²⁴), vidtogs med stöd av denna lag följande åtgärder:

- De två utländska medborgare vilka i demonstrationssyfte med hjälp av handklovar låste fast sig vid en spårvagnshållplats framför mötesplatsen lösgjordes och bortfördes för förhör.
- Hundratals motorfordon inspekterades.
- Tiotals postförsändelser granskades med hjälp av röntgenapparat.

Det är tänkbart att gällande rätt i Finland ger polisen befogenhet att vidta nämnda åtgärder. Men beslutet att vidta dem med stöd av konferenslagen med åberopande av en blankett som utfärdats för KSSE-lagen var felaktigt.

Konklusioner

(1.) Erfarenheterna av den finska KSSE-skyddslagen visar att man bör förhålla sig avvisande till att på grund av en legalitetsillusion öka polisens befogenheter. I en del informella diskussioner bland kritiska jurister under lagstiftningsproceduren²⁵) framfördes åsikten att det är bättre att polisen handlar med stöd av en speciallag, än att polisen själv utvidgar sina befogenheter i den vanliga lagstiftningen. Enligt författarens åsikt gav KSSE-skyddslagen nya befogenheter åt polisen och lagen fungerade samtidigt som en psykologisk grund för en extensiv tillämpning av maktbefogenheter i annan lagstiftning.

(2.) En viktig konklusion är också att det vid sidan av möjligheten att öka polisens befogenheter måste finnas en annan väg att skapa trygghet för deltagare i internationella konferenser: Börjande med valet av mötesplats kan mötesarrangemangen planeras så att man minimerar behovet att inskränka medborgerliga och mänskliga rättigheter och samtidigt minimerar behovet att ge polisen specialbefogenheter. Både KSSE-processen och det internationella umgänget i allmänhet borde främja bl.a. förverkligandet av medborgerliga och mänskliga rättigheter. Detta talar också för att välja denna väg. Redan jämlikhetsaspekter förutsätter att vanliga människors rättigheter inte oskäligt inskränks för att ord-

na trivsel och bekvämlighet för deltagare i internationella konferenser. Konferensernas säkerhet måste givetvis tryggas, men detta bör vara möjligt genom att litet pruta på deltagarnas bekvämlighet så att vanliga människors medborgerliga och mänskliga rättigheter respekteras.

(3.) I den utsträckning det faktiskt behövs särskild reglering för att trygga säkerheten vid viktiga internationella konferenser, borde man vid beredning av sådan lagstiftning fästa särskild vikt vid att respektera medborgerliga och mänskliga rättigheter. Man kan förutsätta att säkerhetsexperter kan förutsäga faror så att eventuella specialstadganden uppgörs just för dessa farosituationer och så att de berättigar till noggrant definierade åtgärder. Då uppstår det överhuvudtaget inte nödvändigtvis någon konflikt med de medborgerliga och mänskliga rättigheterna.²⁶⁾ Det centrala är att lagstiftningen baseras på konkreta säkerhetsbehov i stället för att polisens befogenheter bara allmänt utvidgas. Beslut om säkerhetsåtgärder borde stadgas så att de fattas på möjligast hög nivå – en nivå som klart omfattas av det parlamentariska ansvaret.

NOTER

- 1) Regeringens proposition utgick från en lag för viss tid, men enligt propositionens motiveringar »vore det nödvändigt att stifta en permanent skyddsfullmaktslag«, RP 51/1985 rd.
- 2) Före den i Finland år 1974 planerade avslutningskonferensen för KSSE:s tredje fas planerade regeringen en permanent skyddsfullmaktslag (RP 74/1974 rd.). I riksdagsbehandlingen ändrades lagen att gälla för viss tid och dess innehåll ändrades också så att de medborgerliga grundrättigheterna inskränktes litet mindre än planerat (se LaUB 11/1974 rd., FörfS 541/74). Eftersom det tredje skedet av KSSE-mötet uppsköts till sommaren 1975 förlängdes lagens giltighetstid senare (RP 212/1974 rd., FörfS 999/74).
- 3) Den viktigaste grundlagen, Regeringsformen för Finland (RF), gavs den 17 juli 1919 och Riksdagsordningen (RO) den 13 januari 1928.
- 4) RO 67 § 2 mom.
- 5) Grundlagsutskottet konstaterade i denna fråga år 1982: »... en konflikt mellan ett visst lagförslag och regeringsformen kan elimineras även på det sättet att lagförslaget stiftas såsom en undantagslag. På motsvarande sätt innebär det faktum att ett förslag till ett stadgande står i strid med en internationell konvention som är bindande för Finland alltid överträdelse av en internationell förpliktelse, oberoende av i vilken lagstiftningsordning förslaget behandlats i Finland.« (GrUU 12/1982 rd.)
- 6) Se t.ex. GrUU 13/1985 rd. angående RP 238/1984 rd. med förslag till förnyande av lagstiftningen om statens tjänstemän.
- 7) Biträdande professor Lars D. Erikssons sakkunnigutlåtande 17.5.1985 (LaU:s protokoll 37/1985 rd., bilaga B 4 §) och t.f. biträdande professor Lauri Hannikainens sakkunnigutlåtande 19.5.1985 (LaU:s protokoll 38/1985 rd., bilaga A 4 §). Erikssons utlåtande har publicerats i Oikeus 1985:281-286.
- 8) Man kan säga att konventionens 9 artikel förutsätter att klara kriterier uppställs för frihetsberövande och 17 artikeln förbjuder godtyckligt intrång i privatliv, familj eller hem. I regeringens proposition uppställdes som förutsättning för ingrepp i dessa mänskliga rättigheter enbart att det »förekommer risk« för vissa brottsliga handlingar.

- 9) Reservation/LaUB 5/1985 rd. Reservationens båda undertecknare hörde till Finlands kommunistiska parti (FKP), som är representerat i riksdagen som en del av Demokratiska förbundet för Finlands folk (DFFF). Hänvisningen till RF 10 § avsåg möjligheten att polismyndigheterna kunde komma att använda KSSE-skyddslagen också för att hindra demonstrationer och då hänvisa till att dessa medför risk för brottsliga handlingar. FKP:s generalsekreterare Esko Vainionpää gav kort före KSSE-jubileumskonferensen ett utlåtande som står i klar konflikt med ovan nämnda reservation av DFFF:s utskottsrepresentanter. Vainionpää krävde i bestämda ordalag att KSSE-skyddslagen används för att hindra »den provokation som planerats av antisovjetiska emigrantorganisationer i samband med besöket av deras fartyg Baltic Star i Helsingfors« (Kansan Uutiset 17.7.1985, citatet övers.)
- 10) Att tillämpningsdirektiv aldrig gavs har polisavdelningen vid inrikesministeriet meddelat författaren i ett brev daterat 17.5.1985.
- 11) Lag om privilegier och immunitet i fråga om internationella konferenser och särskilda delegationer (FörfS 572/73). Lagen ger myndigheterna befogenhet att begränsa tillträde för människor och fordon till konferensområdet samt att begränsa färdsel i närheten av konferensutrymmena (4 §).
- 12) Enligt polislagen (FörfS 84/66) äger polisen makt att bl.a.:
- gripa person som är okänd, även utan att han misstänks för brott (13 §),
  - vid behov med maktmedel stoppa fordon utan att misstanke om brott föreligger (16 §),
  - »för upprätthållande av allmän ordning och säkerhet« avspärra visst område och tillåta endast vissa personer och fordon tillträde dit (17 §),
  - ifall »oordning uppkommer«, skingra en folksamling, vid behov med tillhjälp av maktmedel (18 §), samt att
  - gripa och tillfälligt hålla i förvar den, som äventyrar allmän ordning eller säkerhet eller den, som sannolikt kommer att göra sig skyldig till brott (19 §).
- 13) Lagen om allmänna sammankomster (FörfS 6/07) – som stiftades medan Finland var del av ryska kejsardömet – förutsätter, förutomhusmöte anordnas, skall en anmälan göras hos polisen (3 §). Lagen ger myndigheterna rätt att upplösa sammankomsten bl.a. om polismyndighetens föreskrifter inte följs (9 §).
- 14) Utlänningslagen (400/83) innehåller bl.a. följande maktbefogenheter:
- en utlänning kan avvisas vid gränsen, om han »med fog kan antagas försörja sig på ett ohederligt sätt« eller »med skäl kan antagas i Finland komma att göra sig skyldig till brott för vilket är stadgat strängare straff än sex månader fängelse« o.s.v. (8 §),
  - en utlänning kan i vissa fall även utvisas ur landet (18 §), samt
  - en utlänning kan tagas i förvar, om beslut om avvisning eller utvisning bereds (23 §).
- 15) Lag om åtgärder för förhindrande av brott mot personer som deltar i internationella konferenser och som åtnjuter internationellt specialskydd (FörfS 567/85), 1 §.
- 16) Lagens centrala stadganden visavi säkerhetsåtgärder lyder:

1 §

För att förhindra brottsliga handlingar mot sådana personers liv, hälsa eller personliga frihet, som deltar i internationella konferenser och som åtnjuter internationellt specialskydd, kan då risk för sådana handlingar föreligger säkerhetsåtgärder vidtas i enlighet med vad som stadgas i denna lag.

I det syfte som anges i 1 mom. kan verkställas kroppsvisitation och kroppsbesiktning samt företas kontroll av byggnader, lokaliteter, förvaringsplatser, fordon, post och annat gods.

2 §

Var och en är skyldig att underkasta sig i 1 § 2 mom. nämnda åtgärder. En person kan förvägras att komma i närheten av den som skall skyddas eller tillträde till skyddsobjekt, och

han kan avlägsnas därifrån.

6 §

Förordnande om anlitande av säkerhetsåtgärder utfärdas av statsrådet för viss tid. Om säkerhetsåtgärderna endast gäller en viss person som skall skyddas eller ett visst skyddsobjekt eller om de behövs för en tid av högst fjorton dagar, ges förordnandet av inrikesministeriet. I förordnandet skall behövliga anvisningar ges om de säkerhetsåtgärder som kan komma till användning.

Om vidtagande av säkerhetsåtgärd i ett enskilt fall beslutar häktningsberättigad polisman inom ramen för förordnande enligt 1 mom.

Om överhängande fara hotar en person som skall skyddas eller ett skyddsobjekt, kan förordnande om anlitande av säkerhetsåtgärder i brådskande fall utfärdas av häktningsberättigad polisman. Om förordnandet skall anmälan utan dröjsmål göras hos inrikesministeriet, som avgör om förordnandet skall förbli i kraft.

17) GrUU 8/1985 rd.

18) LaUB 5/1985 rd. och den därtill anslutna reservationen som avgetts av DFFF:s representanter. De viktigaste förslagen i reservationen innebar att:

- lagen skulle kunna tillämpas endast, då man misstänker att brott planerats,
- lagen skulle tillämpas endast i Helsingfors-regionen, och
- lagen skulle tillämpas endast genom beslut av statsrådet.

19) PtK (finskspråkiga protokollet) 1985 rd. s. 2009.

20) PtK 1985 rd. s. 2166-2167. Mot förslaget röstade endast de två representanterna för de gröna. Dessutom avlägsnade sig två representanter för DFFF uppenbart demonstrativt från plenisalen före omröstningen. Enligt författarens uppfattning påverkades DFFF:s godkännande av lagen vid den slutliga behandlingen av de diskussioner man hade fört med vissa utländska diplomater i frågan.

21) Statsrådets beslut om användande av säkerhetsåtgärder i enlighet med lagen om åtgärder för förhindrande av brott som riktar sig mot personer, vilka deltar i internationella konferenser och åtnjuter internationellt specialskydd (FörfS 604/85).

22) Med tillstånd av polisöverdirektör Olli Urponen hade författaren den 19.12.1985 tillfälle att i Helsingfors polisinspektion bekanta sig med de anmälningar som hade inkommit på blanketten angående tillämpningen av skyddslagen och konferenslagen. Uppgifterna i texten baseras på detta material.

Blanketten innehöll 12 olika alternativ vad gällde åtgärderna: (1) kroppsvisitation, (2) kroppsbesiktning, (3) kontroll av byggnad, (4) kontroll av lokalitet, (5) kontroll av förvaringsplats, (6) kontroll av fordon, (7) kontroll av post, (8) kontroll av annat gods, (9) förvägning av tillträde till skyddsobjekt, (10) avlägsning från närhet av skyddsobjekt eller den som skall skyddas, (11) förvägning att komma i närheten av den som skall skyddas, och slutligen (12) »annan åtgärd«.

Den sista punkten saknar stöd i skyddslagens bestämmelser och de tre föregående är dubiösa, eftersom 2 § i skyddslagen måste anses komplettera 1 § och inte kan anses innefatta självständiga befogenheter. För åtgärderna 1-8 och 12 saknas stöd i konferenslagen.

23) Helsingfors polisinspektionens brev nr 5368 till inrikesministeriet 7.8.1985.

24) Se not 11.

25) Jag hänvisar först och främst till Socialistiska juristsamfundets möte och vårfest den 31 maj 1985 hos Lars D. Eriksson.

26) Författaren kan inte anse det kränka medborgerliga eller mänskliga rättigheter att polisen för undvikande av bombfara har fullmakter att inspektera framför mötes- eller inkvarteringsplatser parkerade bilar under en viss, klart definierad tidsperiod.